

Zuid-Amerika: alternatief voor soja nog ver weg

Op een internationaal symposium over eiwitten, georganiseerd door Schothorst Feed Research, presenteerden onderzoekers alternatieven voor geïmporteerde eiwitten van buiten de EU. Omdat we ons minder afhankelijk willen maken van met name Zuid-Amerikaanse importen – de EU importeert 66 procent van haar eiwitbehoefte voor diervoeders van buiten de EU – wordt naarstig gezocht naar alternatieven. Wat kunnen we aan mogelijkheden verwachten?

Frank de Vries

W e moeten ons geen illusies maken over alternatieven voor eiwitbronnen van buiten de Europese Unie: zelfs als de 27 EU-landen de productie van

eiwitrijke gewassen weten te verdubbelen, is dat slechts een druppel op een gloeiende plaat; ook dan nog blijft de EU zitten met een erg lage zelfvoorzieningsgraad voor wat betreft eiwitbronnen voor veevoer. Vandaag de dag importeren de

27 EU-landen maar liefst tweederde van hun benodigde eiwitten voor veevoer vanuit landen buiten de EU. Brazilië en Argentinië zijn de landen waar 'in het groot' soja wordt ingekocht.

Kostbaar land

Het Europees opschalen van teelten voor eiwitbronnen lijkt misschien de kortste en makkelijkste weg te zijn om het 'eigen' eiwitaanbod te vergroten, maar is dat niet, aldus senior marktanalist Harm de Wilde van Cefetra, handelshuis in veevoergrondstoffen. De Wilde stelt: "Goede akkerbouwgrond kost bij ons 60.000 euro per hectare tegen 10.000 in Zuid-Amerika. Dan heb ik, denk ik, voldoende gezegd over dit alternatief." Als het opvoeren van het areaal eiwitrijke gewassen in de EU weinig soelaas biedt, zijn er dan andere alternatieven te bedenken? Ja, zegt onderzoeker Marinus van Krimpen van de Wageningen Universiteit. Van Krimpen onderzocht diverse alternatieven als vervanger voor de sojabonen uit Zuid-Amerika en concludeerde dat gras, bladeren van de suikerbiet en insecten het meest kansrijk zijn. Vanuit vers geoogst gras of suikerbietenblad worden de eiwitten geëxtraheerd en toegevoegd aan het veevoer. Of de eiwitten voldoende intact blijven en of deze methode kosteneffectief is, moet nog worden onderzocht. Insecten 'bijvoeren' lijkt ook kansrijk, aldus Van Krimpen. Omdat insecten hoofdzakelijk uit eiwitten bestaan, zich snel vermenigvuldigen en leven van afval, zijn ze interessant. Vooral de huisvlieg komt in beeld voor verder onderzoek in het veevoer voor vleeskuikens. Vraag blijft wel of met het voeren van insecten in veevoer contaminanten worden binnengehaald. Dat zou uit den boze zijn. En voor het ooit zover komt moet de wetgeving van het veevoer daarop worden aangepast.

Bacteriënmaaltijd

Margareth Overland van het Aquaculture eiwitcentrum in Noorwegen keek vooral naar de mogelijkheid van bacteriën en gisten als eiwitbronnen in veevoer. Door bacteriën toe te voegen aan voer voor zalm, werd de door soja geïnduceerde darmontsteking geneutraliseerd, zo merkte zij. Bij varkens en kippen zag zij door het mengen van bacteriën door het voer een

positief effect op groei en eiwitretentie van het dier. In een kleine, in opbouw zijnde 'bacteriënfabriek' in Maleisië, wordt opgeschaald naar de praktijk. Of in de verre toekomst dergelijke bacteriefabrieken op onze Nederlandse veehouderijbedrijven zullen staan, waarbij de bacteriën gevoed worden vanuit de mestvergister, valt nog te bezien, aldus Overland.

Dilemma's

De vraag rijst of het importeren van zoveel sojabonen uit landen van buiten de EU wel zo'n probleem is. Ja, zeggen voorstanders van het zoeken naar alternatieven. Om duurzaam te produceren is het vooral nodig om ook te kijken naar duurzame grondstoffen, liefst van 'om de hoek' van je veestallen. Gert van der Bijl, coördinator van het internationale sojaprogramma van Solidaridad, bepleit een duurzame productie van grondstoffen. Samen met zijn 'vakgenoten' en ondernemingen als Arla, Ahold en Nestlé wil hij een standaard uitrollen in de wereld voor het verantwoord telen van soja en andere gewassen. Dat moet leiden tot een zogenaamd RTRS-certificaat, een garantie voor verantwoorde productie waar ook ter wereld. "De Nederlandse veevoersector en retailers hebben zich al geïnteresseerd om in 2015 uitsluitend RTRS- of een gelijkwaardige soja te gebruiken." Van der Bijl vertelt dat er grote verschillen zijn in de productiewijze van sojabonen. Zo vindt de sojaproductie in Argentinië en Brazilië vooral plaats op grote boerderijen met arealen van duizenden hectares. In China daarentegen wordt soja vooral op kleine familiebedrijfjes geteeld met gemiddeld 6.000 vierkante meter grond. "Als je enkele megabedrijven in Zuid-Amerika 'op het certificaat' hebt is dat een grote klapper; in China is voor een dergelijk areaal heel veel tijd en energie nodig."

De in Oostenrijk gevestigde organisatie Danube Soya wil een certificaat verlenen, een internationaal geaccepteerde standaard, voor gmo-vrije soja die liefst ook nog binnen de EU wordt geteeld. Ursula Bittner van Danube Soya: "Dit certificaat zegt iets over het gebruik van pesticiden, arbeid en sociale omstandigheden van de boeren die het gewas telen. Het staat voor een duurzame en verantwoorde productie."

Aminozuren

Piet van der Aar, directeur van Schothorst Feed Research, koos de insteek van aminozuren om de Europese afhankelijkheid van proteïnen van overzee te tackelen. Van der Aar weet dat in melkveevoeding tweederde van de eiwitten van Europese origine zijn. Dat geldt ook voor varkensvoer. Bij vleeskuikens is slechts 40 procent van de eiwitten van Europese oorsprong.

De keus om een voerdiet samen te stellen met minder eiwitten betekent dat je kristallijne aminozuren moet bijvoegen om aan de voedingsbehoefte te voldoen. In proeven zag Van der Aar bij het toevoegen van extra aminozuren een kleinere gevoeligheid voor darmproblemen en een grotere voerintake per dag. Van der Aar merkt op dat het effect van het niet meer castreren van beertjes binnen de EU enorme winsten geeft voor de stikstofproblematiek: "Beren mesten scheelt 20 kg voer per dier, wat overeenkomt met 130 miljoen kg stikstof sparen in de EU. Is de afweging van alternatieven dan louter een economische? Nee, zegt Onno van Eyk van de Stichting Natuur & Milieu. Hij ziet de discussie over soja als onderdeel van een grotere 'proteïne-puzzel'. Hij stelt dat door op de huidige voet door te gaan met consumeren en produceren, we in 2050 een tweede wereld nodig hebben om alle mensen op de aarde te kunnen voeden. Met de opkomende markten in Azië en Zuid-Amerika stijgt de eiwitconsumptie proportioneel. "De optie om groenten te gaan telen op planeet Mars lijkt leuk, maar is verre van haalbaar." Van Eyk pleit ervoor om niet in te zetten op één alternatief om de eiwitpuzzel op te lossen, maar om meer ijzers in het vuur te hebben. Dus naast het meer duurzaam produceren van veevoer en alternatieve eiwitbronnen als insecten, zeealgen en grassen, ook in te zetten op een lagere eiwitintake per dag bij de mens in het rijke westen en de hoeveelheid land in relatie tot de kilogrammen vlees te optimaliseren. Hij roept op tot onderzoek om de productie van gewassen per hectare verder op te voeren.

SOJAVELDEN IN ZUID-AMERIKA

Soja is nog steeds onze grootste eiwitbron voor diervoeders

Foto: EU